

Europos Parlamento narys Andrius Kubilius, aptardamas Parlamento plenarinėje sesijoje vykusias diskusijas dėl Kinijos veiksmų naikinant Honkongo demokratiją pabrėžė, kad Kinija pati griaua savo tarptautinius „one country, two systems“ („viena šalis, dvi sistemos“) išipareigojimus.

„Vakar ir šiandien Europos Parlamentas nagrinėjo Kinijos nepriimtina elgesį. Šį kartą buvo svarstoma speciali Europos Parlamento Rezoliucija, skirta esminiams žmogaus teisių ir laisvių pažeidimams Honkonge, – sakė parlamentaras. – Akivaizdu, kad Honkonge situacija labai sparčiai ir tragiškai blogėja. Nevardinsiu visų atskirų faktų, kuriuos Rezoliucija aptaria, tačiau Rezoliucija ir visu savo turiniu, ir konkrečiomis formuluotėmis įvardina akivaizdų faktą: Kinija šiurkščiausiu būdu laužo savo pačios duotus išipareigojimus tarptautinei bendruomenei pagal garsiąją „one country, two systems“ („viena šalis, dvi sistemos“) formulę, kad Honkongo demokratija, sukurta per ilgus britų valdymo metus, Kinijos valdžios bus ir toliau saugoma“.

Tokių išipareigojimą Kinijos valdžia davė tarptautinei bendruomenei ir Didžiosios Britanijos valdžiai, kai 1997 metais britai Honkongo valdymą perdavė Pekinui. Šis principas reiškė, kad nepaisant to, kad Honkongas tampa visos Kinijos dalimi, kurią valdo autoritarinis komunistinis Pekinas, Honkongo demokratinė valdymo sistema išlaikys savo autonomiją su demokratiniais rinkimais, žodžio laisve ir teisinės sistemos nepriklausomybe. Nuo 1997-ųjų iki 2019-ųjų Pekino valdžia laikėsi šio duoto išipareigojimo.

A.Kubiliaus teigimu, nuo 2019 m. Honkongo demokratinė savivalda yra šiurkščiausiu būdu naikinama.

„Būtent šis Kinijos valdžios elgesio pokytis, ciniškas atsisakymas vykdyti duotus tarptautinius išipareigojimus, be to, ir uigūrų bei tibetiečių persekiojimas, lemia tą vis kritiškesnę požiūrį į santykius su Kinija, kuris pastaruoju metu vis garsiau reiškiamas ne tik Jungtinių Amerikos Valstijų Kongrese, bet ir Europos Parlamente. Tai ir yra tas Kinijos valdžios elgesio pokytis, kuris kelia vis daugiau susirūpinimo ir dėl Taivano demokratijos bei suvereniteto ateities. Nes niekas nebegali tikėti ir Kinijos duotais pažadais dėl Taivano. Todėl dėmesys Taivanui Vakaruose auga labai sparčiai: Kinijos elgesio pokyčiai ir yra to pagrindinė priežastis“, – pabrėžė EP narys.

Pasak A. Kubiliaus, nors Rezoliucija ir skirta Honkongui, tačiau Parlamento diskusijose labai dažnai skambėjo Lietuvos vardas. Kinijos ekonominis spaudimas Lietuvai vertinamas kaip kėsintis į esminius Europos Sąjungos Bendrosios Rinkos veikimo principus. Europos

Parlamentas ne tik remia Lietuvą, bet ir aiškiai sako, kad Europos Sąjunga neturi teisės toliau taikstyti su Kinijos agresyviu spaudimu nei Lietuvai ar kuriai nors kitai Bendrijos narei, nei visai Europos Sąjungai.

„Kinijos bandymai savo didelės rinkos svoriu išspausti iš atskirų ES šalių ar platesnio demokratinio pasaulio išipareigojimą nekritikuoti Kinijos nepriimtino elgesio ar neplėtoti bendradarbiavimo su Taivanu susilaukia vis griežtesnės kritikos. Jeigu Kinija nekeis savo elgesio, tai šio dešimtmečio pabaigoje Kinijos bei Vakarų santykiai gali tapti ypač antagonistiniai, o tai reikšmingai atsilieps ir ekonominiams santykiams. Projektuojant ilgesnio laikotarpio ateitį, tai reikia turėti omenyje, taip pat ir Lietuvos verslui“, – sakė A. Kubilius.

Rezoliucijoje dėl Kinijos nepriimtino elgesio Honkonge taip pat dar kartą pasisakoma ir dėl Kinijos spaudimo Lietuvai: „Kinija naudoja agresyvią retoriką ir nepaaiškinusi bei nieko nepaskelbusi pradėjo taikyti *de facto* draudimą, dėl kurio į Kinijos rinką neįsileidžiamos Lietuvoje pagamintos prekės. Šiais jokiais teisės aktais nepagrįstais veiksmais ir praktika pažeidžiamos ne tik visos tarptautinės ir Pasaulio prekybos organizacijos nustatytos prekybos taisyklės, bet ir daromas tiesioginis poveikis kertiniams ES bendrosios rinkos principams“.

Šia Rezoliucija EP „smerkia Kinijos prieš Lietuvą vykdomą prievartą ir jos bauginimą; palankiai vertina neseniai paskelbtus solidarumo su Lietuva pareiškimus, kuriais siekiama pasipriešinti Kinijos vykdomiems prievartos veiksams; primygtinai ragina ES ginti pagrindinius bendrosios rinkos principus nuo Kinijos bauginimo“.

Parlamentas ragina ES institucijas: Komisiją, Tarybą ir valstybes nares bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais siekiant padėti išsaugoti demokratiją Taivane, ypač atsižvelgiant į naujausius pokyčius, vykdomus Kinijos vyriausybės dėl Lietuvos ir Taivano santykių, ir Honkongo laisvių naikinimą dėl Kinijos politikos pokyčių, kuriais siekiama atsisakyti požiūrio „viena šalis, dvi sistemos“.

